

СХВАЛЕНО

Вченою радою ВНЗ „Київський
університет ринкових
відносин”

„31” 10 2016 р

Протокол № 9/16

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Ректор ВНЗ „Київський
університет ринкових відносин”

І.В.Черевань

20 16 р

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВНУТРІШНЮ СИСТЕМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ «КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ РИНКОВИХ ВІДНОСИН»

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Згідно з ключовими положеннями Закону України «Про вищу освіту» (від 1 липня 2014 р., № 1556-VII), «Стандартами і рекомендаціями щодо забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти (ESG)» (2015 р.), умовою діяльності вищого навчального закладу є наявність у ньому внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (далі – ВСЗЯ). □

1.2. ВСЗЯ створюється з метою:

- визначення загальної структури системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти;
- конкретизації змісту процедур контролю якості;
- розподілу сфер відповідальності за функціонування ВСЗЯ.

1.3. ВСЗЯ в Університеті ґрунтується на таких **принципах**:

- відповідності європейським та національним стандартам якості вищої освіти;
- автономності Університету, відповідального за забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти;
- системності в управлінні якістю на всіх стадіях освітнього процесу;
- комплексності в управлінні процесом контролю якості освітньої діяльності та вищої освіти;
- систематичності у здійсненні моніторингових процедур з якості;
- неперервності підвищення якості;
- інтегрованості інтересів стейкхолдерів у забезпеченні дієвості ВСЗЯ.

1.4. ВСЗЯ містить дві **складові**:

- внутрішня система забезпечення якості освітньої діяльності;
- внутрішня система забезпечення якості вищої освіти.

1.5. ВСЗЯ передбачає здійснення таких **процедур і заходів**:

- удосконалення планування освітньої діяльності через затвердження, моніторинг і періодичний перегляд освітніх програм;
- щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників та регулярне оприлюднення результатів таких

оцінювань на офіційному веб-сайті Університету, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;

- посилення кадрового потенціалу Університету шляхом забезпечення підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників; оптимізації процедури конкурсного відбору на заміщення посад НПП;

- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;

- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;

- забезпечення публічності та прозорості інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;

- створення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях науково-педагогічних працівників і здобувачів вищої освіти;

- інших процедур і заходів.

1.6. Рівнями ВСЗЯ є: студентський, викладацький, кафедральний, факультетський, університетський.

1.7. Постійно діючим колегіальним органом з управління ВСЗЯ є Вчена рада Університету.

2. ВНУТРІШНЯ СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УНІВЕРСИТЕТІ

2.1. Якість освітньої діяльності в Університеті – це рівень організації освітнього процесу в Університеті, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

2.2. Структура внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності (ОД) в Університеті передбачає взаємопов'язаність та взаємообумовленість ОД всіх суб'єктів на засадах реалізації студентоцентрованості.

2.3. Студентоцентрованість є визначальним критерієм якості освітньої діяльності з огляду на:

- стимулювання студентської мотивації, саморефлексії та залучення в освітній процес;

- необхідність врахування потреб та очікувань студентів у формуванні якісних показників ВСЗЯ задля максимізації шансів щодо забезпечення їм чільних місць на ринку праці, підвищення їхньої «вартості» у працедавців;

- запобігання будь-яким випадкам нетолерантності чи дискримінації щодо студентів;

- формування культури якості їх майбутньої професійної діяльності.

2.4. Освітня діяльність, базована на студентоцентрованому навчанні та викладанні передбачає:

- повагу й увагу до розмаїтості студентів та їхніх потреб, що уможливить формування гнучких навчальних траєкторій;

- впровадження гнучких дидактичних систем;
- розвиток у студента самостійності, незалежності (активної суб'єктності) із забезпеченням належного наставництва і підтримки з боку викладача;

- розвиток взаємоповаги у стосунках студента і викладача;
- наявність належних процедур реагування на студентські скарги.

2.5. Якість викладацького складу є провідним критерієм якості освітньої діяльності Університету і передбачає:

- справедливі та прозорі процедури набору і розвитку викладацького складу;

- заохочення наукової діяльності викладачів для посилення зв'язку між освітою та дослідженнями;

- заохочення застосування інноваційних методів викладання та нових педагогічних технологій.

2.6. Контроль якості освітньої діяльності здійснюється на різних рівнях з метою здійснення поетапного періодичного оцінювання кваліфікації здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників. Форми його реалізації визначаються залежно від рівня (табл.1).

Таблиця 1

Рівні та форми контролю якості освітньої діяльності

Рівні	Форми					
	Відкриті заняття	Взаємовідвідування	Контрольні відвідування	Експертне оцінювання	Анкетування	Самооцінювання
Студент	XXXXX				XXXX	XXXX
Викладач		XXXXX				XXXX
Кафедра	XXXXX	XXXXX	XXXXXXXX	XXXXXXXX		XXXX
Деканат	XXXXX		XXXXXXXX	XXXXXXXX		
Ректорат			XXXXXXXX	XXXXXXXX	XXXX	

2.6.1. Відкриті заняття проводяться з метою оцінювання якості та методики проведення навчального заняття, виявлення передового досвіду викладання, обміну досвідом, оцінювання впливу якості викладання на результати освіти тощо. Відкриті заняття є формою презентації педагогічної майстерності викладача. Студенти є безпосередніми учасниками відкритих занять, у зв'язку із чим їх представники можуть бути запрошені на засідання кафедр, де відбувається обговорення, їм надається право ініціювати проведення публічного обговорення якості освітньої діяльності викладача і/або кафедри. Проведення відкритих занять регламентується чинним в Університеті Положенням про відкрите заняття (2016 р.).

2.6.2. Взаємовідвідування практикуються з метою взаємного контролю, переймання професійного досвіду колег і вдосконалення педагогічної майстерності викладачів. Головним завданням взаємовідвідувань є формування кафедральних методичних шкіл. Графік взаємовідвідувань на

кожен семестр затверджує завідувач кафедри; результати фіксуються в спеціально заведеному журналі та обговорюються на засіданні кафедри.

2.6.3. Контрольні відвідування (здійснює один фахівець – ректор, проректор, декан, завідувач кафедри, особа, якій ними делеговано такі повноваження) – з метою виявлення реального стану та рівня виконання викладачем посадових обов'язків. Результати контрольних відвідувань обговорюють з викладачем, а за необхідності – із завідувачем кафедри чи на засіданні кафедри.

2.6.4. Експертне оцінювання якості викладання проводиться за наявності конфліктних ситуацій, пов'язаних з діяльністю викладача. Експертне оцінювання якості викладання може бути ініційоване представниками Колегії студентів. Для проведення експертного оцінювання з викладачів кафедри чи осіб, яким делеговані повноваження проводити оцінювання, створюється комісія.

2.6.5. Анкетування студентів здійснюється з метою оцінювання ступеня задоволеності вимог студентів до якості освітньої діяльності на різних рівнях. Представники Колегії студентів можуть ініціювати проведення анкетування, його тематику, бути задіяними у формуванні змісту анкет.

2.6.6. Самооцінювання здійснюють викладач/кафедра самостійно шляхом визначення результативності виконаних навчальної, методичної, наукової та інших видів робіт, передбачених індивідуальним навчальним планом/планом роботи кафедри, за звітний період. Результати самооцінювання викладача розглядаються та затверджуються на засіданні кафедри в кінці навчального року; звіт кафедри – на відповідному засіданні вченої ради факультету.

2.7. Провідними механізмами дієвості ВСЗЯ щодо якості освітньої діяльності в Університеті є:

- забезпечення виконання законодавчих, нормативно-правових актів при проведенні конкурсного відбору НПП (на основі Рекомендацій щодо проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів) (наказ МОН від 05.10.2015 р. № 1005), Положення про порядок заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників університету (2015 р.);

- дієвість принципів академічної чесності;

- наявність та дієвість формальної процедури подання апеляції студентами.

3. ВНУТРІШНЯ СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УНІВЕРСИТЕТІ

3.1. Якість вищої освіти в Університеті – це рівень набутих студентом компетентностей відповідно до стандартів вищої освіти.

3.2. Структура внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти в Університеті передбачає узгодженість дієвості двох підсистем (освітньої та управлінської) щодо формування внутрішніх параметрів якості.

Рис. 1. Система якості вищої освіти в університеті

3.3. Право регулювання Університетом якості вищої освіти впливає з наданої автономії, що полягає у самостійності, незалежності та відповідальності Університету в прийнятті рішень щодо розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів у межах, встановлених Законом України «Про вищу освіту».

3.4. Освітня підсистема якості вищої освіти в Університеті.

3.4.1. Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова) програма (ОП) відповідає вимогам стандарту вищої освіти, затвердженого для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності.

ОП для певної спеціальності розробляють та здійснюють періодичний (щорічний) моніторинг робочі групи відповідних факультетів. До складу цих груп входять декан факультету, провідні фахівці випускових кафедр, можуть

залучатися представники роботодавців, Колегії студентів, інші зацікавлені сторони.

Якість ОП експертується методичними комісіями відповідних факультетів. Процес імплементації ОП включає погодження вченою радою факультету, затвердження Вченою радою Університету та введення в дію наказом ректора.

3.4.2. Структурно-логічні схеми підготовки, навчальні плани, навчальні програми, навчально-методичні комплекси розробляються відповідно до критеріїв якості, встановлених стандартами вищої освіти, ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності закладів освіти (2015 р.), «Положенням про організацію освітнього процесу».

3.4.3. Якісні критерії розробки організаційно-розпорядчих видань обумовлюються інструкцією з діловодства.

3.5. Освітня підсистема якості вищої освіти в Університеті забезпечує змістову складову ліцензування та акредитації спеціальностей.

3.6. Управлінська підсистема якості вищої освіти в Університеті включає університетський, факультетський, кафедральний, студентський та викладацький рівні.

3.7. Створювана ВСЗЯ в майбутньому передбачає можливість сертифікації системи управління якістю за стандартом ISO 9001.

4. РІВНІ ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВИЩОЇ ОСВИТИ

4.1. Університетський рівень контролю за якістю вищої освіти реалізується ректором Університету, проректорами, вченою та навчально-методичною радами.

4.1.1. Університетський рівень контролю за якістю вищої освіти передбачає загальну організацію освітнього процесу відповідно до Закону України «Про вищу освіту».

4.1.1.1. Повноваження ректора Університету, ректорату (як робочого та дорадчого органу) регламентуються Статутом Університету та відповідним положенням.

4.1.1.2. Повноваження Вченої ради Університету у сфері контролю якості вищої освіти:

- визначає стратегію і перспективні напрями розвитку освітньої, наукової та інноваційної діяльності Університету;

- визначає систему та затверджує процедури внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, оцінює освітню та науково-педагогічну діяльність структурних підрозділів;

- не рідше як один раз на півроку розглядає питання, пов'язані з якістю освітньої діяльності та якістю вищої освіти в Університеті, на факультетах, кафедрах;

- обирає за конкурсом таємним голосуванням на посади деканів, завідувачів кафедр, професорів, директора бібліотеки, керівників інших підпорядкованих структурних підрозділів;

- затверджує освітні програми та навчальні плани для кожного рівня вищої освіти та спеціальності;
- ухвалює рішення з питань організації освітнього процесу;
- оптимізує структуру Університету шляхом здійснення організації, реорганізації чи ліквідації структурних підрозділів Університету;

4.1.1.3. Повноваження навчально-методичної ради визначаються відповідним положенням (2016 р.).

4.1.2. Шляхами реалізації університетської функції забезпечення якості вищої освіти є:

- укладення та впровадження Кодексу честі Університету;
- здійснення ефективного управління освітнім процесом через інформаційні системи (у перспективі – розвиток внутрішньої інформаційно-управлінської мережі);
- здійснення систематичних планових та, за потреби, позапланових перевірок кафедр та факультетів;
- забезпечення звітності керівників всіх структурних підрозділів, причетних до формування якості освітньої діяльності та якості вищої освіти;
- організація та підтримка взаємного контролю за якістю освітньої діяльності (дотримання графіку відкритих занять, відбору лекторів, стимулювання кращих);
- забезпечення підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, у тому числі – організація закордонних стажувань;
- укладення індивідуальних рейтингів викладачів та оприлюднення їх результатів на офіційному веб-сайті Університету (згідно зі щорічними наказами);
- проведення ректорських контрольних робіт як етапу оцінювання кваліфікації здобувачів вищої освіти.
- проведення щорічного моніторингу організації та якості освітньої діяльності;
- забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення плагіату в наукових працях співробітників Університету;
- інші.

4.2. Факультетський рівень контролю ВСЗЯ реалізується відповідною вченою радою, деканом факультету, його заступниками.

4.2.1. Права декана факультету і його заступників у сфері контролю за якістю освітньої діяльності та якістю вищої освіти, крім загальних, що стосуються всіх науково-педагогічних працівників, передбачають:

- загальну організацію освітнього процесу на факультеті, планування та реалізацію заходів внутрішнього контролю та аналіз їх ефективності;
- забезпечення умов для зовнішнього контролю за якістю освітньої діяльності та якістю вищої освіти;
- контроль за організацією освітнього процесу кафедрами: формуванням навчального навантаження кафедр, якістю розподілу навантаження між викладачами, готовністю навчально-методичної документації та номенклатури справ кафедр;

- забезпечення виконання організаційно-розпорядчих документів університетського рівня;
- систематичний контроль за дотриманням графіку освітнього процесу, розкладу занять викладачами і студентами факультету;
- контроль за дотриманням вимог до оформлення результатів поточного та підсумкового контролю, аналіз цих результатів;
- співпрацю зі студентською колегією у сфері контролю за якістю освітньої діяльності та якістю вищої освіти;
- організаційно-методичне забезпечення формування індивідуальної освітньої траєкторії студента.

Права та обов'язки декана факультету і його заступників у сфері контролю якості освітньої діяльності та якості вищої освіти регулюються Статутом Університету, Правилами внутрішнього розпорядку, Положенням про факультет.

4.2.2. Шляхами реалізації факультетської функції контролю за якістю освітньої діяльності та якістю вищої освіти є:

- формування, спільно з випусковими кафедрами, освітніх програм, структурно-логічних схем, навчальних та робочих навчальних планів за спеціальностями;
- участь у процесах ліцензування й акредитації;
- перевірка якості організації освітнього процесу кафедрами, якості навчально-методичного забезпечення;
- відвідування відкритих занять деканами факультетів, членами навчально-методичних комісій;
- організація звітів завідувачів кафедр на вченій раді факультету не менше одного разу за навчальний рік;
- обрання за конкурсом таємним голосуванням на посади асистентів, старших викладачів, доцентів;
- організація та проведення контрольних заходів, у тому числі підсумкового контролю, проведення ККР, ректорських контрольних робіт тощо;
- контроль за наявністю необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в тому числі – самостійної роботи студентів за кожною освітньою програмою;
- збір відомостей та укладання звітності за результатами проведених контрольних заходів;
- забезпечення перевірки кваліфікаційних студентських робіт (проектів) на наявність плагіату;
- практичне забезпечення тісної взаємодії зі студентською колегією;
- інші.

4.3. Кафедральний рівень контролю реалізується завідувачем кафедри.

4.3.1. Права завідувача кафедри у сфері контролю за якістю освітньої діяльності та якістю вищої освіти, крім загальних, що стосуються всіх науково-педагогічних працівників, передбачають:

- забезпечення організації освітнього процесу на кафедрі;

- контроль за виконанням навчальних планів і програм навчальних дисциплін графіку навчального процесу, розкладу занять;
- контроль за якістю викладання навчальних дисциплін;
- контроль за виконанням індивідуальних планів викладачів;
- контроль за періодичністю підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;
- забезпечення формування та реалізації освітніх програм, зокрема, організація, забезпечення та керівництво самостійною роботою студентів (наявність методзабезпечення, засобів інформування про ресурси, співпраця з методичними кабінетами, бібліотеками, в тому числі кафедральними, тощо);
- забезпечення виконання організаційно-розпорядчих документів університетського та факультетського рівнів;
- збір та узагальнення контрольних показників щодо якості освітньої діяльності студентів і викладачів;
- забезпечення проведення внутрішніх та зовнішніх заходів контролю та моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти;
- права та обов'язки завідувача кафедри у сфері контролю якості освітньої діяльності та якості вищої освіти регулюються Статутом Університету, Правилами внутрішнього розпорядку, Положенням про організацію освітнього процесу, умовами контракту.

4.3.2. Шляхами реалізації завідувачами кафедр функції контролю за якістю освітньої діяльності та якістю вищої освіти є:

- розробка освітніх програм, навчальних та робочих навчальних планів за напрямками, рівнями підготовки та спеціальностями – для випускових кафедр;
- забезпечення підготовки викладачами навчальних та робочих навчальних програм відповідно до стандартів вищої освіти, формування навчально-методичних комплексів для кожної дисципліни кафедри;
- перевірка виконання індивідуальних планів викладачів, проведення річних звітів викладачів на засіданнях кафедр, відображення цього у протоколах засідань кафедри;
- контрольні відвідування занять кожного викладача протягом навчального року з охопленням перевіркою всіх видів навчальної роботи (лекції, практичні та лабораторні заняття, семінари, консультації тощо). Відвідування занять кожного викладача проводяться не менше ніж один раз на семестр. Висновки відвідування фіксуються завідувачем у журналі контрольних та взаємних відвідувань кафедри;
- контроль за проведенням відкритих занять, їх обговоренням на засіданнях кафедр;
- практичне забезпечення тісної взаємодії зі студентською колегією, реалізація кафедрою студентоцентрованого навчання;
- забезпечення перевірки курсових робіт (проектів) на наявність плагіату;
- інші.

4.3.3. Повноваження випускової кафедри у ВЗСЯ регламентуються відповідним положенням.

4.4. Студентський рівень контролю реалізується студентською колегією та студентами завдяки здійсненню низки моніторингових та контрольних заходів.

4.4.1. Права студентської колегії у сфері контролю за якістю освітньої діяльності та якістю вищої освіти передбачають:

- участь в управлінні Університетом шляхом, встановленим та закріпленим у Статуті;
- участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу;
- участь у заходах (процесах) із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти;
- внесення пропозицій щодо змісту освітніх програм;
- ініціювання проведення заходів університетського, факультетського, кафедрального рівнів щодо якості освітньої діяльності та якості вищої освіти;
- забезпечення фактичної реалізації заходів щодо академічної чесності;
- інше.

4.4.2. Шляхами реалізації студентами функції контролю за якістю освітньої діяльності та якістю вищої освіти є:

- безпосередня задіяність в освітньому процесі, виконання вимог освітньої програми, самоконтроль;
- контроль за академічною чесністю як у студентському, так і в викладацькому середовищі;
- реалізація права вільного вибору навчальних дисциплін, формування індивідуальної освітньої траєкторії відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу»;
- участь у проведенні внутрішніх та зовнішніх заходів з контролю за якістю освітньої діяльності та якістю вищої освіти, в тому числі — моніторингового характеру;
- ініціювання проведення публічного обговорення якості освітньої діяльності викладача і/або кафедри.

4.5. Викладацький рівень контролю за якістю освітньої діяльності та якістю вищої освіти реалізується науково-педагогічними працівниками відповідно до їх посадових обов'язків.

4.5.1. Права та обов'язки викладачів у сфері контролю за якістю освітньої діяльності та якістю вищої освіти передбачають:

- участь в управлінні Університетом, у тому числі право обирати та обиратися до вищого органу громадського самоврядування, вченої ради Університету чи його структурного підрозділу;
- забезпечення викладання навчальних дисциплін освітньої програми за спеціальністю на належному науково-теоретичному і методичному рівні;
- підвищення професійного рівня шляхом підвищення кваліфікації, стажування, у тому числі за кордоном;

- вільний вибір методів та засобів навчання, що забезпечують належну якість освітньої діяльності та якість вищої освіти.

Права та обов'язки викладачів у сфері контролю якості освітньої діяльності та якості вищої освіти регулюються Статутом Університету, Правилами внутрішнього розпорядку, «Положенням про організацію освітнього процесу», «Положенням про підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників», умовами контракту.

4.5.2. Шляхами реалізації викладачами функції контролю за якістю освітньої діяльності та якістю вищої освіти є:

- безпосередня задіяність в освітньому процесі, забезпечення виконання вимог освітньої програми, самоконтроль;
- забезпечення та проведення вимірювань якості освітньої діяльності і якості вищої освіти як здобувачів вищої освіти, так і власних;
- дотримання норм педагогічної етики;
- участь у проведенні внутрішніх (кафедрального, факультетського та університетського рівнів) та зовнішніх заходів з контролю за якістю освітньої діяльності та якістю вищої освіти, в тому числі — моніторингового характеру;
- проведення відкритих занять;
- участь у взаємовідвідуваннях. Висновки з цих заходів фіксуються в журналі контрольних та взаємних відвідувань кафедри.

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

ВСЗЯ є одним із етапів формування цілісної системи як внутрішнього, так і зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Університеті, формування культури якості.

Розвиток ВСЗЯ передбачає реалізацію:

- цілісної політики забезпечення якості як складової стратегічного управління;
- формування та сповнення освітньої місії Університету;
- досягнення студентоцентрованого навчання як спільного творення освітнього результату всіма суб'єктами Університету;
- забезпечення умов і підтримки у просуванні академічної кар'єри студентів;
- забезпечення прозорих процедур набору і розвитку викладацького складу;
- забезпечення публічності інформації про освітню діяльність та вищу освіту в Університеті, рівень їх якості, освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації.